

Brug for en advokat
Har du brug for en advokat?

Advokatnævnet
Klager over advokater

Advokatregulering
Særligt for advokater

Uddannelse
Grund- og efteruddannelse

Om Advokatsamfundet
Hvem er vi og hvad arbejder vi for?

[Magasinet Advokaten](#)

[Advokaten online](#)

[Tidligere artikler](#)

[Beretninger](#)

[Rapporter](#)

Advokaten 9 Nogle af bistandsadvokatens arbejdsopgaver

 PRINT

14-09-2004

Af advokat Jørgen Lange, København, Mazanti-Andersen Korsø Jensen & Partnere Advokatfirma

Den beskikkede bistandsadvokats arbejdsopgaver er ikke beskrevet i retsplejeloven, men fremgår i et vist omfang af forarbejderne til kapitel 66 a. I overensstemmelse med reglerne i kapitel 89 kan den forurettede forfølge sine borgerlige retskrav, som følger af den strafbare handling i forbindelse med straffesagen mod den sigtede, men adhæsiionsprocessen har ofte ikke fungeret tilfredsstillende. Ordningen med at beskikke en bistandsadvokat for den forurettede i volds- og sædelighedssager i medfør af retsplejelovens § 741 a har dog haft en positiv effekt på dette problem. Advokatens arbejde består blandt andet i at opgøre og dokumentere forurettedes erstatningskrav. Arbejdet er også beskrevet som omfattende andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter. Sådanne opgaver kan defineres som opgaver, der følger af forholdets natur.

Vestre Landsret har i tilknytning hertil den 3. februar 2004 afsagt kendelse (UfR 2004.1358 V), der – naturligvis konkret – beskriver og godkender opgaver af nævnte art som værende omfattet af bistandsadvokatens arbejdsområde.

Reglerne om beskikkelse af en advokat for den forurettede i voldtægtssager så dagens lys for snart 25 år siden. Hensigten var at styrke den forurettedes stilling såvel under den politimæssige efterforskning som under sagens behandling i retten. I bemærkningerne til det lovforslag, der danner baggrund for reglerne i retsplejelovens kapitel 66 a, er der i spalte 465 – 466 i FT 1979 – 80, tillæg A anført følgende:

”Det må anses for naturligt, at den advokat, der eventuelt skal bistå den forurettede under sagens behandling i retten, også er den, der allerede under efterforskningen bistår den forurettede. I øvrigt forekommer det ikke sjældent, at den forurettede allerede under efterforskningen skal afhøres i retten. Hertil kommer, at advokater i kraft af deres fortrolighed med behandlingen af straffesager i almindelighed må anses for bedst egnede til opgaven. Dette gælder uanset, at den forurettede vil kunne have behov for bistand af psykologisk, lægelig eller social karakter. I det omfang dette er tilfældet, vil den beskikkede advokat kunne skønne over, hvilken form for bistand der er behov for at henvise til.

5. Som det fremgår af bemærkningerne i de ovenstående afsnit, vil den beskikkede advokats opgaver både være af juridisk og af mere almen karakter. Udover støtte til den forurettede under afhøringen hos politiet og i retten og bistand ved opgørelsen af eventuelle erstatningskrav vil der kunne være tale om rådgivning om særlige hjælpemuligheder, om personlig støtte og vejledning, om at orientere den forurettede om sagens forløb og forberede den pågældende på, hvorledes sagen behandles i retten under domsforhandlingen.

Det bør i den forbindelse betones, at den mere almene bistand, som ikke knytter sig direkte til afhøringen hos politiet eller i retten, ofte vil kunne være af meget væsentlig betydning for den forurettede.

Den del af den beskikkede advokats opgaver, som er af mere almen karakter, kræver ikke nogen nærmere regulering.”

Reglerne om rettens beskikkelse af en bistandsadvokat er i overensstemmelse med lov nr. 349 af 3. maj 1997 om styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser udvidet til også at omfatte andre typer af voldssager og sager om trusler om vold og ulovlig tvang. Efter retsplejelovens § 741 a beskikker retten en advokat for den forurettede, når denne fremsætter begæring herom, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og at advokatbistand må anses for åbenbart unødvendig. Beskikkelse sker ikke ex officio, men kun efter anmodning. I henhold til

retsplejelovens § 741 b har politiet pligt til at vejlede den forurettede om adgangen til advokatbeskikkelse.

Bistandsadvokatens processuelle rettigheder og pligter

Bistandsadvokatens processuelle rettigheder og pligter er nærmere beskrevet af Thomas Rørdam i *Advokaten* 1996, side 30 ff. Medens bistandsadvokatens arbejde med opgørelse af forurettedes erstatningskrav og deltagelse i afhøringer hos politiet og i retten normalt ikke giver anledning til tvivl om, hvilke opgaver advokaten skal varetage for den forurettede – og dermed hvilke arbejdsopgaver advokaten er berettiget til at oppebære honorar for – kan rækkevidden af bistandsadvokatens arbejde med opgaver for den forurettede af mere almen karakter efterlade nogen tvivl.

Vedrørende spørgsmålet om en nærmere fastlæggelse i retsplejeloven af bistandsadvokatens opgaver anføres i Betænkning nr. 1102/1987 om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 53 – 54 følgende:

"Udvalgets flertal finder derimod ikke, at regler som de skitserede naturligt hører hjemme i retsplejeloven eller skulle være nødvendige for at give advokaten legitimation over for offentlige myndigheder eller andre. Flertallet finder det i øvrigt vanskeligt at formulere afgrænsningen mellem den almene bistand, der mod særligt honorar skal ydes af bistandsadvokaten, og den, der skal ydes af andre efter de almindelige regler om støtteforanstaltninger, f.eks. bistandsloven. Efter sagens natur må grænsen være flydende, og der bør gives bistandsadvokaten en rimelig margin, inden for hvilken han konkret kan skønne, at det er afgørende for klienten at få bistanden straks og af advokaten."

I samme betænkning på side 41 – 42 anføres det bl.a.:

"Det fremgår af bemærkningerne, at denne almene bistand f.eks. kan bestå i at drage omsorg for, at den forurettede efter behov henvises til hjælp af psykologisk, lægelig eller social karakter."

Om bistand til forurettede i voldtægtssager m.v. har Henrik Steen Andersen i *Advokaten* 1983, side 429 ff. vedrørende indhentelse af sagkyndige erklæringer henvist til en udtalelse fra præsidenten for Københavns Byret om, at bistandsadvokaten bør udvise betydelig tilbageholdenhed hermed. Ud over, at forsvareren kan protestere mod at en sådan erklæring dokumenteres som værende ensidigt indhentet, kan det forventes, at udgiften til indhentelse af erklæringen ikke honoreres som udlæg.

Andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter

Som et eksempel på, hvad der kan rummes i, at bistandsadvokaten skal "varetage andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter" – og hvad bistandsadvokaten således er berettiget til at oppebære honorar for – kan der nu henvises til Vestre Landsrets 4. afdelings kendelse af 3. februar 2004 (UfR 2004.1358 V).

Faktum i denne sag var kortfattet følgende:

Forurettede blev som straffasoner i fængslet udsat for et særdeles groft overfald af nogle medindsatte, hvorved forurettede pådrog sig kraniebrud og nogle alvorlige psykiske følgevirkninger, der var behandlingskrævende. Forurettede ønskede en bestemt advokat, der ikke tilhørte den retskreds, hvor straffesagen skulle behandles, beskikket. Retten beskikkede herefter den pågældende advokat som bistandsadvokat for forurettede med (sædvanligt) forbehold om, at advokaten frafaldt krav mod statskassen om godtgørelse for rejsetid og transportudgifter, jfr. retsplejelovens § 741, stk. 1, jfr. § 336 c, stk. 3. Beskikkelsen skete på et tidspunkt, hvor det endnu ikke var muligt at afhøre forurettede, der var hospitalsindlagt på intensiv afdeling.

Med henvisning til sagens specielle og alvorlige karakter^[1] og til det forhold, at forurettede udtrykkeligt havde anmodet om beskikkelse af en bestemt bistandsadvokat, frafaldt retten efter anmodning betingelsen.

Bistandsadvokatens arbejde bestod bl.a. i drøftelser med behandlende læger, tilvejebringelse af lægeerklæringer til brug for drøftelser med Direktoratet for Kriminalforsorgen om forurettedes fortsatte afsoning eller straffabrydelse samt vilkårene herfor. Endvidere anvendte bistandsadvokaten ikke ubetydelig tid på en nærmere vurdering af fængslets eventuelle ansvar for forhold, der senere førte til overfaldet på forurettede. Endelig anvendte bistandsadvokaten (naturligvis) tid på tilvejebringelse af dokumentation for de poster, der indgik i en sædvanlig erstatningsopgørelse til brug for straffesagen mod overfaldsmændene, samt fremmøde i retten under sagen.

Der fremlagdes en meget detaljeret salærredegørelse i retten med indstilling til rimeligt honorar for bistandsadvokaten. Det fremgår af retsplejelovens § 336 c stk. 4,

at retten fastsætter salæret ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

I rettens kendelse af 11. december 2003 har byretsdommeren bl.a. anført følgende:

"En bistandsadvokat skal beskytte, støtte og styrke den forurettedes stilling under en straffesags efterforskning og senere behandling i retten, yde bistand til opgørelse af forurettedes erstatningskrav og varetage andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter. Salær til bistandsadvokaten fastsættes ud fra de vejledende salærtakster og under hensyn til sagens karakter og omfang samt omfanget af bistandsadvokatens arbejde.

Af bistandsadvokatens salærredegørelse fremgår, at advokaten har anvendt en del tid på vurdering af statsfængslets ansvar for den situation, der førte til volden mod vidnet, ligesom advokaten har gennemgået diverse redegørelser fra statsfængslet og Kriminalforsorgen. Advokaten har endvidere anvendt en del tid på forhandlinger med Kriminalforsorgen om vidnets fortsatte afsoning og/eller strafafbrydelse, herunder om vilkårene for en eventuel løsladelse, og har indhentet diverse lægelige oplysninger til brug herfor.

Retten finder, at en stor del af bistandsadvokatens tid er anvendt på opgaver, der ikke umiddelbart falder ind under en bistandsadvokats beføjelse. På baggrund af rettens opfattelse af, hvad bistandsadvokatens arbejdsopgaver kunne omfatte, og hvad der således berettigede til honorering, tillagde retten skønsomt et væsentlig lavere vederlag end det, som advokaten havde indstillet.

I bistandsadvokatens kæreskrift henvistes bl.a. til sagens specielle karakter, der navnlig skyldtes den omstændighed, at forurettede var strafafsonere, der var blevet overfaldet i fængslet af nogle medindsatte, og at det således var relevant at anvende betydelige tidsmæssige ressourcer på en nærmere vurdering af forurettedes forhold ved en fortsat afsoning eller mulig strafafbrydelse, og til fængslets eventuelle ansvar. Bistandsadvokaten var principielt enig i rettens bemærkninger om, hvad der i hovedsagen var omfattet af advokatens arbejdsopgaver som bistandsadvokat, men ikke enig i rettens fortolkning af rækkevidden heraf.

Som anført i indledningen er det ikke i lovgivningen nærmere specificeret, hvad der ligger i, at bistandsadvokaten tillige skal yde personlig støtte og vejledning til den forurettede – eller som det udtrykkes – varetage andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter. En sådan nærmere specifikation i lovgivningen har været drøftet, og det er besluttet, at der bør gives bistandsadvokaten en rimelig margin, inden for hvilken han konkret kan skønne, at det er afgørende for klienten at få bistanden straks og af advokaten, jfr. Betænkning nr. 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 53 -54.

I Vestre Landsrets kendelse af 4. februar 2004 udtaler landsretten bl.a. følgende:

"Landsretten er enig i denne beskrivelse (byrettens beskrivelse – min tilføjelse) af en bistandsadvokats naturlige arbejdsopgaver.

I tilknytning til kæreskriftet har kærende nøje redegjort for, hvad tidsforbruget, der efter tidsopgørelsen udgør 56 timer forud for deltagelse i en del af domsforhandlingen, er anvendt til.

Kærende har i den forbindelse navnlig gjort gældende, at det set i lyset af den foreliggende sags specielle karakter har været omfattet af hans pligter som beskikket bistandsadvokat at bistå forurettede i forbindelse med spørgsmål om fortsat afsoning, strafafbrydelse, benådning m.v.

Landsretten er enig i, at varetagelsen af de nævnte arbejdsopgaver i den foreliggende sag, hvor de nævnte spørgsmål har direkte relation til den vold, forurettede blev udsat for under afsoningen, har været omfattet af de pligter, som har påhvilet kærende som beskikket bistandsadvokat."

Herefter tillagde landsretten bistandsadvokaten honorar for det opgjorte antal timer i overensstemmelse med indstillingen i henhold til de nugældende vejledende takster for salærer til forsvarere i straffesager.

Straffesagen mod de to overfaldsmænd blev anket af statsadvokaten til skærpelse og af de domfældte til frifindelse, subsidiært til formildelse. Under ankesagen blev bistandsadvokaten på ny beskikket for forurettede. Ved domsforhandlingens afslutning afleverede bistandsadvokaten sin detaljerede salærredegørelse med indstilling til honorar m.v.

Vestre Landsret (9. afdeling, V.L. S-3219 – 03) behandlede efterfølgende salærredegørelsen, og anførte i sin beslutning af 29. april 2004 blandt andet

følgende:

”Det tidsforbrug, som i øvrigt er opgjort, må i det væsentlige henføres til drøftelser og brevveksling med Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med spørgsmål om fortsat afsoning, strafafbrydelse, benådning m.v. Denne bistand af juridisk og mere almen karakter må anses for omfattet af en bistandsadvokats opgaver. Det påhviler imidlertid Direktoratet for Kriminalforsorgen som offentlig myndighed i fornødent omfang selv at tilvejebringe det grundlag, som er nødvendigt for at træffe afgørelse om fortsat afsoning m.v. Den arbejdsindsats, der i den henseende vil være fornøden for bistandsadvokaten, må derfor antages sædvanligvis ikke at overstige nogle få timers arbejde, men under hensyn til sagens hidtidige forløb, herunder landsrettens kendelse af 3. februar 2004, fastsættes det samlede salær til 40.000 kr.”

Med disse bemærkninger tillagde landsretten således den beskikkede bistandsadvokat et reduceret honorar i forhold til det indstillede.

I indlæg af den 29. maj 2000 i Foreningen af Beskikkede Advokater i København om behandling af volds ofre og deres erstatningskrav i straffesager og ved Erstatningsnævnet har landsdommer Michael Lerche på side 6 ff opremset nogle af de opgaver, som en bistandsadvokat kan komme ud for. Det er ikke en udtømmende liste, da det ikke kan fastlægges præcist, hvilke opgaver en bistandsadvokat kan komme til at udføre.

”Bistandsadvokatens opgaver er navnlig

- støtte og bistand til forurettede ved afhøring hos politiet eller i retten, fx hvis forurettede er særlig ”svag” (barn, udlænding, meget gammel eller mindre begavet),
- bistand til opgørelse og dokumentation af forurettedes erstatningskrav, herunder bistand til at få rejst forurettedes berettigede erstatningskrav over for forurettedes eget forsikrings selskab, skadevolders forsikring, det sociale system eller Erstatningsnævnet,
- hjælpe forurettede med om fornødent at få givet polititilhold til gerningsmanden,
- give forurettede rådgivning om andre hjælpemuligheder (fx. psykologhjælp, krisehjælp etc.),
- at holde forurettede orienteret om sagens gang, og
- at forberede forurettede på afhøring i retten og herunder om fornødent vejlede om mulighederne for efter retsplejelovens § 848 at afgive forklaring uden den tiltaltes tilstedeværelse.”

Salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat

Det fremgår af retsplejelovens § 741 e og § 995 a stk. 3 om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat, at der gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jfr. kapitel 31.

Salæret til bistandsadvokaten udredes ifølge fast landsretspraksis endeligt af statskassen – ikke af domfældte tiltalte, jfr. hertil U 1998.526 Ø.

I nævnte indlæg af landsdommer Michael Lerche anføres det i øvrigt, at salæret til den beskikkede bistandsadvokat kan overstige salæret til den beskikkede forsvarer, idet bistandsadvokatens opgaver kan være af en sådan karakter, at der i videre omfang tages hensyn til et rimeligt og relevant tidsforbrug, der ligger ud over det, som kan anses for dækket af taksterne vedrørende anvendt tid i retten.

Bistandsadvokatens opgaver ophører normalt i forbindelse med domsafsigelsen vedrørende den tiltalte i straffesagen og/eller rettens tilkendelse af salær til bistandsadvokaten. Hvis den tidligere bistandsadvokat efter rettens salærtilkendelse har væsentligt merarbejde under erstatningskravets behandling i Erstatningsnævnet, kan nævnet efter Offererstatningslovens § 15 tilkende salær herfor. Man skal dog ikke forvente, at Erstatningsnævnet dækker advokatbistand, medmindre der er en udtrykkelig anmodning herom. Ved fastsættelsen af et sådant mersalær vil Erstatningsnævnet tage udgangspunkt i eventuelt oplyst tidsforbrug efter rettens salærtilkendelse og rettens proceduretakster (halvt proceduresalær).

Bistandsadvokaten må udøve skøn over arbejdsopgaverne

For advokater, der arbejder med opgaver som beskikket bistandsadvokat i forskellige typer af voldssager kan det fastslås, at der ikke findes entydige og udtømmende retningslinier for, hvilke arbejdsopgaver, der naturligt henhører under dette hverv. Dette gælder i særdeleshed opgaver, der går under betegnelsen ”andre opgaver for den forurettede af mere almen karakter.” Ifølge flertallet af udvalgets bemærkninger i Betænkning nr. 1102/1987, side 53 – 54, hører sådanne nærmere regler ikke hjemme i retsplejeloven eller skulle være nødvendige for at give advokaten legitimation over for offentlige myndigheder eller andre. Efter sagens natur må grænsen være flydende,

og bistandsadvokaten er – inden for en rimelig margin – berettiget til at skønne over klientens konkrete og relevante behov for assistance. I det omfang der måtte opstå situationer, hvor det kan være tvivlsomt at anvende betydelige tidsmæssige ressourcer eller afholde væsentlige udgifter på f.eks. indhentelse af lægelige oplysninger i form af speciallægeerklæringer, bør forholdet i første omgang forelægges retten ved en uformel henvendelse.

I Vestre Landsrets kendelse af 4. februar 2004 og beslutning af 29. april 2004 har retten efter en konkret vurdering bekræftet, at bistandsadvokaten er legitimeret til at udøve et sådant skøn og tilkendegivet, at advokatens råderum kan omfatte andre opgaver end de spørgsmål om fortsat afsoning, strafafbrydelse og benådning, som der skete honorering af i sagen. Landsretten har således med den refererede kendelse og beslutning ydet et bidrag til klarlæggelsen af den ramme, inden for hvilken bistandsadvokatens arbejdsopgaver kan falde.

II

U 2001 1437 Ø.

U 2002 2780 Ø.

Meddelelser fra Landsforeningen af beskikkede Advokater nr. 7, side 193-194, Østre Landsrets kendelse af 17. september 2003.